טרינקט בעלס
רושינדושער אייל ארענדוש
דריי באשטעלט א קייס היינט
BELL BOTTLING CO. (באראדיצקי ברידער) PHONE 51 591

1 מאַי
געדיינקס אז סיר קאָנען אייך געבן באַרינונג אויב איר פאַרלאַנגט דריי קליינינג אין אַלע אייערע אָדער פאַרבן
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.

זינדיק בלוט

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

ער האָט זיך נישט געשראָקן פאַרן טויט. אָבער ער האָט מורא געהאַט פאַר די ליידן. אין אים האָט אויף דאָס הארץ געוויינט, עס האָט געוויינט אויף זיין פאַרגאַנגען, פאַרלוירן לעבן, וואָס איז מיטן רויך אַוועק. ער האָט דאָך קיינמאָל נישט געוואוסט פון א רואיק און גליק לאַך לעבן. עס האָט געוויינט, אין אים די חרטה אויף זיין זינדיק לעבן, אויף די זינד, וואָס האָבן געבראַכט צו דעם וואָס ער איז איצט געבליבן עלנט און פאַרלאָזן. ווען נישט קיידי, וואָס איז מיט אים אין שטוב, וואָלט ער דאָך גע־ווען געגצלאָך אליין. צוליב זיינע זינד, צוליב זיין תאוה — האָט אַלע קינדער פון זיך פאַרטריבן. אַלע זיינען אריינ־געפאַלן אין אָפּגרונט פון זינד און פאַר־ברעכן. אויף ביסרים איז אומגליקלאַך צו־ליב אים, איך לעבן נייט דערווייל און גלוק.

די לעצטע טעג האָט ער א סך גע־טראַכט. אחוץ דעם, וואָס ער האָט גע־טראַכט פון סילוויאָן, האָט ער אויך גע־טראַכט ווען בענדזשאַמינען. און מערק־ווירדיק, וואָס שואַכער ער האָט זיך גע־פילט, אַלץ ווייניקער פאַרדראָס אין כעס האָט ער געהאַט צו בענדזשאַמינען. זיי־ענדיק אָפּגעשוואַכט, איז דאָס הייסע בלוט אין אים רואיק געוואָרן און ער האָט געקאָנט טראַכטן לאַנגישער און קעלטער, און איצט האָט ער אָנגעהויבן פאַרשטיין, אז נישט בענדזשאַמין איז דער הויפּט שולדיקער, נאָר פאַרקערט, ער אליין איז שולדיק אין דעם. ווען ער וואָלט נישט אזוי נאָכגעגעבן זיינע ליי־דענשאַפטן, ווען ער וואָלט געקאָנט באַ־הערשן זיין זינדיק בלוט און צוימען זיין תאוה, וואָס עס דאָך צו דעם אַלעמען נישט געקומען. און חוץ דעם, בענדזשאַ־יאַנט זיין ווייב מיטן קינד און ער האָט מין איז דאָך זיין זון, פון אים, פון מר. וואָלפן האָט ער דאָך גע'ירשל'ט דאָס הייסע און זינדיקע בלוט . . . איז וואָס זשע איז ער, דאָ שולדיק? אויב ער האָט נישט געקאָנט ביישטיין זיינע ליי־דענשאַפטן . . . ער האָט נישט געקאָנט באַהערשן זיין ווילד בלוט, און סוף כל סוף, בענדזשאַמין איז דאָך זיין עלט־סטער זון!

און מיט אַמאָל האָט עס אים אָנגע־הויבן פייניקן. זיין פאָטער געוויסן האָט אין אים אויפגעוואַכט און אים ניט גע־לאָזט מער רוען.

— וואָס האָב איך געטאָן, וואָס? — איך זיין אייגענער פאָטער, האָב געגומען און אַרויסגעוואָרפן אויף אים די שולד פאַר דער שריפה. וואָס איך אליין האָב געמאַכט. איך האָב אונטערגעצונדן, איך דערן און ווען בענדזשאַמינען, — און באַ־לויך, באַשולדיקט מען אים! ער איז אַרעסטירט! ווי אזוי האָב איך עס גע־מאַכט דערלאָזן? איצט, ווען דער כעס האָט אָפּגעטראָטן, האָט ער עס אליין נישט פאַרשטאַנען. ער האָט איצט ניט געפילט מער קיין פאַרדראָס אויף בענ־דזשאַמינען, די ביזיקייט איז אין אים מער נישט געווען, איצט איז אין אים געווען א פאַטערלאַכער נעפיל. דאָס נעפיל פון א פאַטער וואָס שטייט שוין אויף דעם שוועל צווישן לעבן און טויט, דאָס נעפיל פון א טאַטן, וואָס פאַרענדיקט שוין זיין לעבן אויף דער וועלט און האָט חרטה אויף זיינע מעשים. נו, געוויס: בענדזשאַמין האָט זיך אויפגעפירט זייער שלעכט. ווי איז עס געהערט געוואָרן, אז א זון זאָל פירן א ליבע מיטן פאַ־טערס פרוי? טאַקע אמת, אָבער: צי האָט ער אליין נישט עפּעאָן אַלעס כדי אים צו דעם דערפירן? ער האָט אים פאַרטריבן פון שטוב, ער האָט אַרויסגע־יאָגט זיין ווייב מיטן קינד און ער האָט דוקא חתונה געהאַט מיט דער, קעגן וועל־כער בענדזשאַמין האָט אזוי געוואָרנט... נו, איז עס געקומען, איז געשעען דאָס, וואָס ס'איז געשעען.

און דער אַלטער האָט ניט בלויז מער נישט געפילט קיין כעס צו בענדזשאַמי־ען, נאָר ער האָט צוריק דערפילט א ביי־קעניש נאָך זיין קינד, ער האָט אָנגע־הויבן פילן אז ער וואָלט געוואָלט זעען דעם זון לעבן זיך . . . . ער וויל ניט, און קאָן ניט זיין מער עלנט און אייג־זאַם.

און איין מאָל אין א בייטאָג, ס'איז געווען זייער א שטילער בייטאָג. אין דרויסן איז געווען זייער שטאַרק הייס. די פענסטער פונם צימער אין וועלכן מר. וואָלף איז געלעגן זיינען געווען אָפּן. די זוידק איז געווען אַרויסגענאָגען אויף א שפּאַציר, ווארום דער אַלטער האָט נאָחדע די פריערדיקע נאַכט קיין אַנפאַל נישט געהאַט און ער האָט זיך געפילט א סך בעסער. קיידי איז אליין געבליבן אין הויז מיטן אַלטן, זי איז אַוועקגעלאָפן אַרויס־געקומען זעען צי דער אַלטער דאַרף עפּעס. דער אַלטער האָט כסדר געקוקט אויף איר, געזען ווי איר פּנים איז פינ־סטער, און דער צער פון איר עלנטקייט קוקט אַרויס פון אירע אויגן. ער האָט איר א רוף געטאָן:

— קיידי . . . קיידי . . . . קום אהער אויף א ווײַלע.

קיידי איז צוגעגאַנגען און זי האָט געקוקט מיט וואונדער. עפּעס האָט זי פאַרשטאַנען אז דער אַלטער וויל מיט איר דערד וועגן א ווייכטיקער זאַך. נאָר גע־פרעגט האָט זי פונדעסטוועגן:

— וואָס איז אייך? ווי פילט איר?

— איך פיל בעסער . . . . נאָר איך וויל מיט דיר עפּעס ריידן.

דער אַלטער האָט זיך אויפגעזעצט און ער האָט אָנגעוויזן קיידין אויף א שטול:

— זעץ זיך.

קיידי האָט זיך געזעצט.

מר. וואָלף האָט אויף א ווײַלע זיך פאַרקוקט אין דעם אָפּענעם פענסטער. ער האָט געזען ווי די ביימער פאַרן הויז שטייען שטילע, פאַר'חלש'טע, די בלעט־לאַך היינגען אומבאַוועגלאַך, אַן אָטעם, ער האָט זיך ווי באַטראַכט, וואָס ער האָט צו זאָגן. ער האָט אָפּגעוויפּט אַן אַן חק־דמות האָט ער א פרעג געטאָן:

— און וואָס הערט זיך מיט בענ־דזשאַמינען?

קיידי האָט באַקומען נאָר טרויעריקע אויגן. א ווײַלע האָט זי גאָרנישט געקאָנט ענטפערן. עס האָט אירן פאַרקלעמט ביים האַרצן און אין דיר אויגן אָנגעלאָפן טרערן. זי אליין האָט שוין נישט געקאָנט רוען די לעצטע טעג, איר האָט כסדר גע־פייניקט דער גדעאָן, אז בענדזשאַמין, דער פאָטער פון איר קינד, בענדזשאַמין, וועמען זי האָט אַמאָל אזוי היים אין שטאַרק געליבט, ער זיצט איצט אונטער די גראַטעס און קיינער קומט אפילו ניט אים זעען. קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט זיין גורל. מען האָט אים פאַר־שטויסן, פאַרוואָרפן ווי א שטיין און דער וויסטעניש פון גאָרנישט. מען מאַכט זיך נישט וויסנדיק, מען דערמאָנט זיך נישט אַן אים.

זי האָט שוין א פּאָר מאָל געוואָלט רעדן מיטן אַלטן וועגן דעם. זי האָט גע־טראַכט אים צו זאָגן: — אז סוף כל סוף איז דאָך א רחמנות אויף אים, אויף בענדזשאַמינען. וואָס ס'איז געווען, איז געווען — אָבער א זון איז ער דאָך. עס איז דאָך גלאַט א חרפה פאַר מענשן. וואָס וועט מען זאָגן, אז מען וועט זיך דערוויסן, אז מר. וואָלפס זון זיצט און ס'איז ניטאָ ווער ס'זאָל פאַר אים אייג־לייגן בייל. אזוי האָט זי געטראַכט, נאָר דערן מיטן אַלטן האָט זי קיין מוט נישט געהאַט. זי האָט נישט געוואָלט אויפ־וועקן זיין וואונד. און אין איר אליין האָבן נאָך אַלץ פריש געלעבט אירע באַליידי־קונגען וואָס זי איז פון בענדזשאַמינען אויסגעשטאַנען. די צרות און יסורים וואָס ער האָט איר פאַרשאַפט האָט זי נישט געקאָנט פאַרגעסן. זי האָט דעריבער נישט געקאָנט אָנהויבן רעדן מיטן אַל־טען וועגן דעם. זי האָט נישט געוואָלט זיך אויפרעגן, און נאָך מער, האָט זי מורא געהאַט אויפצורעגן דעם אַלטן. זי האָט דאָך גוט געוואוסט פון דעם דאָקטאָר אז ער איז געפערלאַך קראַנק און אז יעדע שטאַרקע אויפרעגונג קאָן מאַכן א סוף צו זיין לעבן. זי האָט דעריבער גע־שווינגן.

צו דער זעלבער צייט אָבער האָט זי אַלץ נישט אויפגעהערט צו טראַכטן: און וואָס וועט פאַרט זיין דער תכלית? בענ־דזשאַמין איז אַרעסטירט. דער אַלטער איז קראַנק, עס קאָן דאָך גיין, אז מיט דעם אַלטן זאָל עפּעס פּאַסירן, מען קאָן דאָך נאָרנישט וויסן, וואָס דער מאָרגנ־דיקער טאָג וועט ברייגנען. וואָס זשע וועט דערנאָך זיין?

— דו ענטפערט נישט? קיידי? — האָט דער אַלטער ווידער געפרעגט.

— וואָס זאָל איך ענטפערן. — האָט קיידי איבערגעפרעגט — וואָס ווייס איך?

— איך פאַרשטיי. דו ביזט זיכער באַ־ליידיקט, דו ביזסט אין כעס, אַלץ איז אמת, אָבער פונדעסטוועגן? ער איז דאָך פאַרט דיין מאַן, דו האָסט פון אים אויך אַ קינד . . . . מילא, עס טרעפט אַן א מענש באַנאַרישט זיך, באַגייט נישט קיין שיינע זאַכן, זינדיקט, אָט האָב איך זיך דאָך אויך באַנאַרישט און פונדעסט־וועגן: איצט האָב איך חרטה.

— וואָס זשע זאָל איך טאָן?

און פון קיידים אויגן האָבן זיך א נאַס געטאָן טרערן.

זי האָט זיך באַמיט אָפּצוּשטעלן די טרערן און בלייבן רואיק.

— איז וואָס זשע? וואָס איז מיט אים? — מיט בענדזשאַמינען?

— וואָס ווייס איך! מען האָט דאָך אים אַרעסטירט. איך ווייסט דאָך . . . שוין באַלד צוויי וואָכן אז ער זיצט אין פּריזאָן.

— דאָס ווייס איך . . . אָבער וואָס וועט זיין פון דעם?

— אַדרבה: וואָס קאָן טאַקע זיין דער־פון?

— אויף בייל קאָן מען נישט אַרויס־נעמען?

— ווער ווייסט?

— ווייסט נאָרנישט?

— פון וואַנען זאָל איך וויסן?

— דו ביזסט נאָרנישט געווען ביי אים?

— ניין, איך בין ביי אים נישט גע־ווען.

— און קיינער איז ביי אים נישט גע־ווען?

— ווער האָט געקאָנט זיין ביי אים? דער אַלטער האָט א ווײַלע געשווינגן און ער האָט ווידער אָפּגעזיפצט. ער האָט געפילט ווי דאָס הארץ האָט זיך אין אים צערוישט און ער האָט געגומען שווער אטעמען. ער האָט געוואָרט ביז דאָס הארץ האָט זיך עגדלאַך באַרואיקט און דאַן האָט ער געזאָגט:

— הער אים קיידי . . . איך וויל אז מען זאָל אים אַהיים ברייגנען . . . איך מער ניי אין וועלט עס אָנגעוואָרט, דאַן איז טאַקע גאָר, גאָר ביטער.

("איטא")

אַן אַלט פראַנראַם וואָס בלייבט אימער ניי...

(שלום פון זייט 2)

ווענן אַנדערע אידישע פאַדערונגען איז ניט געפאַלן קיין וואָרט פון'ם מויל פון דעם בילדונגס מיניסטער, דערפאַר אָבער האָט ער דערקלערט זיין האַנדלונג לגבי דיר קולות. פון זיינע, פון דעם מיניסטער פון אינערן סקלאַדקאָווסקי'ס ווערטער איז קלאָר געוואָרן, אז די פאַראַרדענונג, וואָס גיט דאָס רעכט אויסצושטרייכן פון וואָ־לען רשימות אידן, וועלכע זיינען עפנט־לאַך אַרויסגעטראָטן קעגן דעם אידישן דת, איז געמאַכט געוואָרן לויטן פאַר־לאַנג פון אידישע קרייזן, ד. ה. פון דער "אגודה". אַרויסגעבנדיק די דאָזיקע פאַר־אָדענונג, האָט מען נעהאַט אין אויג די קאָמוניסטן, הגם דער מיניסטער, באַזונ־דערס דער מיניסטער פון אינערן, מוז דאָך וויסן, אז די קאָמוניסטן באַיקאַמפן די אידישע קהלות און האָבן מיט זיי גאָר קיין שייכות ניט. האָט מען דערמיט גע־וואָלט פאַרדעקן די עולה פון אויסליפערן די אידישע קהלות — דער "אגודה", איז ווידער געפונען געוואָרן גאָר א שלעכטער תירוץ. און, דער עיקר, איז דאָך ניט גע־נומען געוואָרן אין באַטראַכט די עובדה, וואָס צו דער אידישער קהלה אין פּוילן איז יעדער איד געהערן, אויב ער שמד'ט זיך ניט. די דאָזיקע פאַראַדענונג שאַפט אויף אזא אופן אידן, וואָס וועלן אין די קהלות ניט האָבן קיין קליינע רעכט.

דער דאָזיקער אוטשטאַנד איז פיל ווייטקער, ווי מען קאָן מיינען. ער דעקט אויף די איינשטעלונג פון דער איצטיקער רעגירונג לויט דעם אידישן צבור אין זיי־נע נאַציאָנאַלע פאַדערונגען. די אידן ווע־רען באַהאַנדלט אַלס א רעליגיעזע גע־מיינשאַפט און די מאַכט אין איר ווערט איבערגעגעבן דעם פינסטערסטן טייל דער "אגודה" מיט די רביים בראַש. דאָס איז דער ענטפער אויף די אידישע נאַציאָ־נאַלע פאַדערונגען.

ווייל מען אין די דערקלערונגען, וועלכע זיינען איבערגעגעבן געוואָרן דער "אר־טא", זעען א פּראַגראַם, וואָס פאַרענט־פערט זיי אידישע פּראָבלעמען אין פּוילן, איז דאָס דאָס פּראַגראַם. דער קאָמף מיטן אַנטיסעמיטיזם אויף וויפיל ער איז א ווערקצייג אינ'ם פּאָליטישן קאַמף מיט דער רעגירונג, די אינגאַרירונג פון די עקאָנאָמישע נויטן אונטער'ן תירוץ, אז זיי ווערן באַפרידיקט דורך אַלגעמיינע מיטלען אָדער קאָנען ניט באַפרידיקט ווע־רען בכלל, די רעגירונג און די נאַציאָנאַל־קולטורעלע פאַדערונגען און די אויסלי־פערונג פון די אידישע קהלות אין די הענט פון דער "אגודה". צו דעם אַלעם קומט צו א יעדער קאַמף קעגן דעם דאָזיקן פּראַגראַם ווערט נעשטעמפּלט אַלס שאַווע־ניזם. אַלס פיינטשאַפט פון'ם קעגנאיבער, וואָס דאַרף באַקעמפט ווערן פונקט אזוי ווי דער אַנטיסעמיטיזם, און עס ווערן אינם אידישן צבור געשאַפן קרייזן פון פּראָבלעמשיטע אידן, פון מקורבים און חצי מקורבים, וואָס זיינען מצדיק דעם דין און פאַרלאָזן זיך אויפן חסד פון דער רעגירונג.

אָט דאָס איז דאָס פּראָגראַם. אַן אַלט פּראָגראַם, נאָר ליידער, בלייבט עס אי־מער ניי און ווערט עס אָנגעוואָרנט, דאַן איז טאַקע גאָר, גאָר ביטער.

("איטא")

רעדושיינער נאַטיצן

אַן עפנטלאַכע איינשווערונג פון נייע מיטגלידער איז פאַרגעקומען לעצטן זונטאָג ביי דער הינער בני ברית לאַדזש. דער אָוונט איז געעפנט געוואָרן פונ'ם פּרעזי־דענט, מר. לעסציער, וועלכער האָט דער־קלערט די צילן פון דער אָרגאַניזאַציע און האָט זיך געווענדט צו די נייע קאַנדידאַטן מיט דער פראַגע צי זיי זיינען ווילן אונ־טערצונעמען זיך אויסצופירן די געוועזן פונ'ם לאַדזש. נאָכ'ן דורכפיר פון די פאַר־שיידענע צערעמאָניעס וועלכעס האָט פאַר־נומען א שיין ביסל צייט זיינען די פאָלגנ־דיקע מיגלידער איינגעשוואָרן געוואָרן: מר. סאָל שוואַרצפעלד, דזשאַ פינסקי, בערקאָוויטש און ליבריטש.

נאָך די צערעמאָניעס פון דער איינשווע־רונג, האָט דער פּרעזידענט פאַרגעשטעלט האָנ. מאַקפּערסאָן אַלס גאַסט פון דער רע־גירונג, וועלכער האָט באַגריסט די אַנווע־זענדע. נאָכדעם האָט מר. ל. ראָזנבערג פאַרגעשטעלט פאַר'ן עולם דעם אַלדערמאַן קאַלדוועל, וועלכער האָט באַגריסט די פאַרזאַמלונג און האָט גערעדט אויף דער טעמע "די מענשהייט אויפ'ן שיידוועג". ער האָט צווישן אַנדערש אויף דערמאָנט ווענן דער טעמע וואָס איז יעצט די פראַגע פון טאָג און דאָס איז — קאָאָפּעראַציע. און ער האָט געזאָגט אז די אירן האָבן זיך שטענדיק אויסגעצייכנט מיט צוזאַמענאַר־בעט און אין א געוויסער מאָס טעגן זיי זיך לערנען ביי אונז... (אַגב וויל איך באַ־מערקן אז מר. קאַלדוועל איז יעצט דער שטעלפאַרטרעטער פון מעיאָר אין רע־דזשיינע, מעיאָר באַלפור איז יעצט אין אַמאַווא) און ער איז געקומען צום באַ־שלוס אז גאָר דורך קאָאָפּעראַציע וועלן מיר פּטור ווערן פון די אַלע שווערע צייטן און קריזיסן וואָס מיר לעבן איצט דורך. א לייכטער צוביים אין סערווירט געוואָרן פון די פרויען נאָך דער פאַרזאַמלונג. די איינאַמע פונ'ם אוונט איז געגאַנגען פאַר דער תלמוד־תורה.

***

דאַנערשטאָג, דעם 5טן מאַי וועלן מיר האָבן ביי אונז מר. יעקב דע האַאַז, וועל־כער קומט אהער מיט זיין פרוי, אין די אינטערעסן פון קרן היסוד קאַמפּיין. א קבלת פּנים ווערט צוגעגרייט און עס איז צו האָפן אז דערזשיינער אירן וועלן אַרויס־צייגן דעם געהעריקן אינטערעס און אַלע וועלן קומען צום באַנקעט, וועלכער וועט געגעבן ווערן אין תלמוד תורה זאָל.

עס איז געווען אין דאָך שוין פאַרפאַלן און ער איז דאָך מיין זון . . .

און ער האָט צוגעגעבן:

— זיי וויסן — נישט ער האָט דאָך געמאַכט די שריפה . . .

— ווער דען?

— דאָס האָב איך געטאָן.

— איר נאָר?

— יאָ, איך האָב זיי געוואָלט אומ־ברייגנען.

— דאָס האָט איר אונטערגעצונדן!

— קיידי האָט זיך עס גאָרנישט גע־קאָנט גלויבן.

— יאָ, — האָט דער אַלטער געענט־פערט — איך בין געוואָרן אַזוי ווילד און צעטראָגן . . . . איך האָב זיי נע־זען אַרויינגיין אין דעם צימער איבערן גאַראַדזש . . . נו, איז מיר איינגעפאַלן א שרעקלאַכער פּלאַן. איך האָב פאַר־שפּאַרט די טיר פון דרויסן און איך האָב אונטערגעצונדן . . . איך האָב זיי גע־וואָלט פאַרברענען, אומברייגנען פון דער וועלט.

קיידי האָט זיך אויס אויפגעשטעלט פון איבערראַשונג. זי האָט געקראָגן גרויסע אויגן און דאָס פּנים איז איר געווען שטאַרק פאַרוואונדערט. דער אַל־טער האָט מיט אמאָל דערפילט אז אים ווערט נאָס אין די אויגן. ער האָט גע־נומען אטעמען שווער און ער האָט אַרויס־געשטאַמלט:

— איך . . . איך אליין בין שולדיק. פאַרוואָס זשע? . . . פאַרוואָס זשע זאָל ער ליידן?

און דער אַלטער איז צוריקגעפאַלן אויפן קישן און ער האָט גענומען וויינען שווער און אויסגעצוינן, ער האָט גע־וויינט מיט א געוויין פון א הילפלאָז און שוואַך קינד.

קיידי איז צוגעגאַנגען צו אים נאָענט, זי האָט אים גענומען באַרואיקן, גענו־מען בעטן ער זאָל זיך נישט געמען אזוי צום הארצן, זי האָט מורא געהאַט אז ער זאָל פאַר אויפרעגונג נישט קריגן קיין אַנפאַל.

דער אַלטער האָט זיך גענומען באַ־רואיקן, ער האָט געגלעט קיידיס האַנט און ער האָט נישט אויסגעהערט צו זיפ־צען.

— וואָס זשע שווייגסטו? — האָט דער אַלטער געפרעגט. נאָכדעם ווי ער האָט זיך באַרואיקט.

— וואָס זשע זאָל איך טאָן?

— מען דאַרף דאָך בענדזשאַמינען באַ־פרייען.

— איז וואָס זשע טוט מען? איך ווייס דאָך גאָרנישט וואָס מען דאַרף טאָן.

— רוף אויס מיין לאַיער . . . . זאָג אים אז ער זאָל תיכף קומען . . .

קיידי איז אוועק צום טעלעפאָן און זי האָט אָפּגערופן דעם לאַיער.

איז אוונט איז דער לאַיער געקומען.

מר. וואָלף האָט אים דערציילט די גאַנצע געשיכטע. ער האָט אים דערציילט אז אונטערגעצונדן האָט נאָר אליין, נאָר ער האָט געשוינן און גלעזן פאַלן דעם חשד אויף בענדזשאַמינען. איצט וויל ער, אז בענדזשאַמין זאָל מער ניט ליידן, ער איז גרייט אויסצושווערן אַן אידיי־וויס, אז ער אליין האָט עס געטאָן.

— דאָס דאַרף מען נישט דערוויל — האָט דער לאַיער געזאָגט.

— וואָס דען טוט מען?

— איך רעכן אז מען זאָל אים דער־ווייל אַרויסעמען אויף בייל.

— פאַרוואָס נישט דערציילן דעם אמת?

— ווייל איר אליין וועט האָבן "טראַ־בעל".

— איך ווייס דאָך נישט צי מען האָט אים פאַרהאַלטן אויף בייל.

— געוויס אויף בייל. ס'קאָן אַנדערש נישט זיין. איבעריקנס איך קאָן עס באַלד אויסגעפינען . . . איך בין זיכער, אז ער איז פאַרהאַלטן אויף בייל.

און ס'איז טאַקע אזוי געבליבן.

דערווייל זאָל מען בענדזשאַמינען אַרויסנעמען אויף בייל און דערנאָך וועט מען זעען וואָס מען האָט ווייטער צו טאָן.

דער אַלטער האָט אויף דעם איינגע־שטימט און ער לאַיער האָט עס איבער־גענומען זיינע הענט. ס'איז באַשלאָסן געוואָרן אז באַלד אין דער פרי, זיך דער־וויסן און וויפיל בייל מען דאַרף, דאָס געלט אַריינטראָגן און באַפרייען בענדזשאַמי־ען. קיידי מיטן לאַיער זאָלן פאָרן אים אַרויסנעמען.

(ווייטערעס קומט)

שיקט איר געלט אהיים אויף שבועות?
שיקט עס דורך דער קענעדיען גע־שאַנאַל עקספּרעס.
CANADIAN NATIONAL EXPRESS
דאָס געלט וועט זיכער אין בייליק־סטער וועג צו שיקן געלט אהיים. אייער געלט איז גאַראַנטירט פון דער קאַנאַדער נאַציאָנאַלער איינ־באַן. דאָס איינגנטום פון דער קאַנאַ־דער רעגירונג.
איר קענט דאָס געלט שיקן דורך יעדן אגענט אויף דעם סטיישאָן פון דער קענעדיען נעשאַנאַל דיילוויי.
פאַר וויטערדיקער אינפאָרמאַציע זייט איר געבעטן צו שרייבן צו:
W. H. BRYCE, Manager
Money Order Dept.
Canadian National Express
355 McGill Street, Montreal

צו אונזערע אידישע פריינט אין ווינניפּעג און אין מערב קאַנאַדע באַטן מיר אַז א שטעלע און ריזאָנאַבלע געפרייטע באַדינונג אין
דעזיינינג ענגריווינג
עלעקטראָמיפּינג
סטעריאָמיפּינג און קאָמערציעלע פאָטאָגראַפיע
אדרעסירט אייער געסקטן אדרעס צו
Rapid Grip and Batten Limited
290 VAUGHAN STREET
23 859 WINNIPEG 28 951

A. MUIR
אוטאָריזירטער
דוקא פיינשינג סטיישאָן
פענדערס און באַדי ריפּעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

סייל פאַסטערס
נעמאַכט
אין 24 שעה
שיין און צוציענד
ביי
"דאָס אידישע וואָרט"
מיר האָבן אַן אויסוואָל פון הונדערטער קאַטס פון די לעצטע צייכענונגען צו באַצירן די פאַסטערס
מיר טוען די גאַנצע אַרבעט
שיקט אונז בלויז אריין די פרייזן פון די אַרטיקלען וועלכע איר ווילט אַרויס־שטעלן אויפן סייל — און מיר טוען שוין פאַר אייך דאָס איבעריקע
שרייבט אין וועלכער שפּראַך איר ווילט צו
THE ISRAELITE PRESS LIMITED
165 Selkirk Ave. Phones: 52 213 - 55 409

Doctors' Directory דאָקטוירים
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דוש. בערמאַק, 834 מיין סטריט אפּיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דוש. ברענער, 402 סעלקירק עוועניו אפּיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאַן, 714 טראַנסקאַ דרושען. טראַסט בלדג. 283 פּאָרטעדזש עוועניו, קאָר. סמיט אפּיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דושאַוויש, 404 באַיר בילדינג שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. וו. הערשפילד, 576 מיין סט. קאָר. אַלעקסאַנדער עוו. אפּיס שטונדן: 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. כ. א. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און סאַלטער (איבער דער באַנק) אפּיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
53 181	53 181	דר. י. פּערלמאַן, 291 בראַאוס עוועניו, קאָר. טשאַרלס אפּיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאָבריינסקי, סוויט 2 קראַסף בלאָק (מיין און דאָפערין עוועניו) אפּיס שטונדן: 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי, (עקס רעי) 283 פּאָרטעדזש, קאָר. סמיט (100 טראַנסקאַ דרושען. טראַסט בלדג.) לענג איינשנט שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אַפּאָינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראַדין, ראַיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפּיס שטונדן: 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפּיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפּיס: בענק אף קאָמערס בלדג., מיין און אלעקסאַנדער רעזידענס: 375 מאָרעי עוועניו. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאָז און האַלז
29 110	51 848	דר. י. ה. בעקמאַן, 613 באַיר בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דושענאָף, 830-2 סאָמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראַנקהייטן
88 013	53 320	דר. ה. מעדאָוי, 904 באַיר בלדג. 3—5; 332 מאַניטאָבאַ עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY
22 446	51 801	דר. דושאָ. ה. שאַפּירא, 604 באַיר בילדינג שטונדן: 3—5 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. GEO. H. SHAPERA

Dentists Directory דענטיסטען
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סטריט. קאָר. סעלקירק. DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאַן, סוויט 1 סט. דושאַנס בלאָק. 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
56 056		דר. ס. טשערטשיל, סוויט 1. טריק בלאָק, 972 מיין סט. DR. S. H. CHURCHILL

היימאַן און העסטרין
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
216 — מעקאַינטייר בלאָק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סס. דושאַנס עוועניו, טעל. 53 133

שינבין, מאָראָזניק און ראָבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 6—21 345

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאָן 24 591 און 24 666

א. ע. קאַנטאָר
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
211 קוירט בילדינג, 233 פּאָרטעדזש עוועניו.
טעל. 89 225—29 937
רעזידענס:
108 בענערמאַן עוועניו, טעל. 51 353

ה. שולמאַן
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
Schulman & Nitikman
213 קאַנפעדעריישאָן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אַנטקעגן סיטי האַל
טעלעפאָן 462 88

ש. מילער
באַריסטער, סאָליסיטאָר א. א. וו.
S. MILLER, B.A., LLB.
505 Paris Bldg., Portage and Garry
Phone 22 203
מר. מילערק וואוינונג: 152 בראַאוס עוו.
טעלעפאָן 51 652

ל. א. מ. פּייקאָף
באַריסטער, סאָליסיטאָר, נאָטאַרי פּאַבליק
L. A. M. PEIKOFF, L.L.B.
201 McIntyre Block, Main at Portage
Phone 86 802 Res. 52 173

דוש. ה. פּאָטעסקי
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי און א. וו.
J. H. POTASKY, LL.B.
905 קאַנפעדעריישאָן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אַנטקעגן סיטי האַל
טעלעפאָן 24 107
רעז. 529 אבערדין עוועניו, טעל. 55 778

ד. לעווין
באַריסטער, סאָליסיטאָר און א. וו.
504 מעקאַינטייר בלאָק
טעלעפאָן 26 471 רעז. 53 589